# درس نهم: پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام

**علم نافع**

- علوم ابزاری که نیازهای جامعهٔ اسلامی را برطرف می‌کنند مثل علم پزشکی و علوم فنی مهندسی و علوم پایه
- علومی که دربارهٔ چگونگی استفاده از علوم ابزاری و اهداف، ارزش‌ها و آرمان‌های انسان صحبت می‌کنند.
- علومی که دربارهٔ حقیقت انسان و آغاز و انجام او سخن می‌گویند مثل علم به نفس، علم توحید و علم به مبدأ و معاد
- علم به جامعه و تاریخ به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعی

## علم اجتماعی فارابی

علم مدنی

**انواع جوامع از نظر فارابی**

- مدینهٔ جاهله: جوامعی که از علوم عقلی بی‌بهره‌اند.
- مدینهٔ فاضله: جوامعی که بر محور علم سازمان یافته باشد.
- مدینهٔ فاسقه: در نتیجهٔ انحراف عملی از مدینهٔ فاضله شکل می‌گیرد.
- مدینهٔ ضاله: در نتیجهٔ انحراف نظری از مدینهٔ فاضله شکل می‌گیرد.

## ابوعلی مسکویه

با نگاهی تبیینی کتاب تجارب‌الامم را در هشت جلد تألیف کرد.

**ابوریحان بیرونی**

- در کتاب تحقیق ماللهند با روش تجربی و تفهمی، فرهنگ جامعهٔ هند را توصیف کرد.
- با روش عقلی به ارزیابی انتقادی این فرهنگ پرداخت.

## علم اجتماعی ابن خلدون

علم عمران

@DaneshSad

- ابن خلدون
  - به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه با تأثیرپذیری از قرآن
  - توجه نداشتن به روش عقلی و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده کردن
  - سخن نگفتن از جامعهٔ آرمانی
  - از عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع یاد کردن
  - انتقادی نبودن رویکرد وی و محافظه‌کارانه بودن جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی

@DaneshSad